

Захист цивільного населення під час збройних конфліктів

*анотований бібліографічний список
2024. – Вип. 11 (11 – 20 квітня). – 31 с.
(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)*

Зміст

Статті зі ЗМІ.....	1
Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....	24

Статті зі ЗМІ

1. **Бронювання від мобілізації: чи можуть його отримати особи з оперативного резерву** [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2024. – 15 квіт. — Електрон. дані. *Наведено коментарі юриста щодо того, чи може особа з оперативного резерву отримати бронювання. Юрист пояснив, що занесення особи до оперативного резерву не є підставою для бронювання чи надання відстрочки від мобілізації. «Навпаки, за логікою законодавця, такі особи підлягають мобілізації в першу чергу (т.з. «мобілізація резервістів»), оскільки мають вищий рівень боєготовності. Тому, перебування в оперативному резерві не є підставою для бронювання від мобілізації», – резюмував експерт.* Текст: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/bronjuvannja-vid-mobilizatsiji-chi-mozhut-joho-otrimati-osobi-z-operativnoho-rezervu.html>

2. **В Укрінформі завтра презентують унікальний фотолітопис про жахіття війни з РФ** [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2024. – 16 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що в Українському національному інформагентстві «Укрінформ» 17 квітня відбудеться презентація унікального фотолітопису «Нескорена Україна у війні цивілізацій», світлина якого зафіксували всі ті жахіття, що принесла в Україну нинішня десятирічна війна з російським агресором. У книзі обсягом 700 сторінок, яка вийшла у юридичному видавництві «Право України», представлені роботи 50 фотокореспондентів. У ній опубліковано світлини, які описують події в Україні, починаючи від Революції Гідності 2013 року й*

завершуючи сьогоднішнім. Видання якісно та логічно структуроване. Так, картина Революції Гідності 2013 року переносить нас до початку тимчасової окупації Луганської та Донецької областей; фотосвідчення про «зелених чоловічків» у Криму змінюються агресивною навалою російських військ 24 лютого 2022 року; безчинства «освободітелів» у Чернігові, Бородянці, Бучі, Ірпені й багатьох інших українських містах і селах змінюються обличчями Воїнів Світла. «Головними героями фотолітопису «Нескорена Україна у війні цивілізацій» є Воїни Світла – славні сини і доньки України, які мужньо, віддано і часто-густо жертовно служать своїй Вітчизні задля Свободи і державної Незалежності», – розповів видавець Олександр Святоцький. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3850641-v-ukrinformi-zavtra-prezentuut-unikalnij-fotolitopis-pro-zahitta-vijni-z-rf.html>

3. **Вишневська Т. Кабмін підтримав доплату військовим у 70 тисяч: скільки тепер отримуватимуть "на нулі"** [Електронний ресурс] / Тетяна Вишневська // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 12 квіт. — Електрон. дані. Зазначено, що 11.04.2024 Верховна Рада України (ВР України) проголосувала за те, щоб додати до щомісячних виплат військовослужбовцям, які перебувають на передовій, 70 тис. грн. Як повідомив народний депутат від фракції "Європейська солідарність" Олексій Гончаренко, 12.04.2024 ініціативу підтримав уряд. Тож військовослужбовцям, які перебувають на передовій, будуть виплачувати: 20 - 25 тис. грн зарплати, 100 тис. грн "бойових", 70 тис. грн доплати. Загалом захисники зможуть отримувати щомісяця понад 190 тис. грн. Текст: <https://focus.ua/uk/economics/639836-kabmin-pidtrimav-doplatsu-viyskovim-u-70-tisyach-skilki-teper-otrimuvatimut-na-nuli>

4. **Гал І. В Україні запустили програму фінансової підтримки «Дитина не одна»: хто має право на виплати та як їх оформити** [Електронний ресурс] / Ірина Гал // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2024. – 15 квіт. — Електрон. дані. Юристи детально пояснили, як можна отримати тимчасову допомогу «Дитина не одна», яка призначається на дітей, щодо яких

встановлено факт відсутності батьківського піклування та які тимчасово влаштовані в сім'ю родичів, знайомих, прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу. Зазначено, що тимчасова допомога призначається з першого числа місяця подання заяви на період тимчасового влаштування дитини, але не більш як на шість місяців та не більше строку, визначеного в наказі служби у справах дітей про тимчасове влаштування дитини. Виплати можуть тривати й довше у разі продовження строку тимчасового влаштування дитини за заявою отримувача такої допомоги, до якої додається копія наказу служби у справах дітей про тимчасове влаштування дитини. Розглянуто, хто має право на призначення тимчасової допомоги. Зауважено, що допомога не призначається особам, які проживають на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) та за кордоном. Текст: <https://fakty.ua/436279-v-ukraine-zapustili-programmu-finansovoj-podderzhki-rebenok-ne-odin-kto-imeet-pravo-na-vyplaty-i-kak-ih-oformit>

5. Гал І. Рада ухвалила багатостраждальний мобілізаційний закон, вилучивши з нього норму про демобілізацію [Електронний ресурс] / Ірина Гал // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. Зазначено, що Верховна Рада України (ВР України) в цілому ухвалила проєкт Закону щодо мобілізації, виключивши з нього положення про демобілізацію. Зокрема, в ухваленому документі залишається право на звільнення зі служби людей з інвалідністю, військовослужбовець може звільнитися зі служби після полону, опікуни та всиновлювачі тепер мають право на відстрочку та звільнення з військової служби. Вказано, що визнані обмежено придатними повинні пройти перегляд протягом 12 місяців, а ті, хто отримав II чи III групу інвалідності після 24.02.2022, окрім військовослужбовців, — мають пройти повторний медогляд. Скасовується строкова служба, замість неї буде базова військова підготовка на п'ять місяців, яка розпочнеться з вересня 2025 р. Також, військовозобов'язаним обмежать консульські послуги за кордоном, допоки вони не оновлять свої дані, а тим, хто ухиляється від військової служби, обмежать право керувати авто. Тепер законопроєкт має

підписати Президент України. Текст: <https://fakty.ua/436117-rada-prinyala-mnogostradalnyj-mobilizacionnyj-zakon-izyav-iz-nego-normu-o-demobilizacii>

6. Герасименко П. В Україні скасували обмежену придатність. Що тепер буде [Електронний ресурс] / Петро Герасименко // Дзеркало тижня. – 2024. – 13 квіт. — Електрон. дані. *Розглянуто питання скасування статусу «обмежено придатний» до військової служби в Україні. Наголошено на неоднозначності цього рішення, яке може створити нові проблеми замість їх вирішення. Вказано на необхідність оновлення системи визначення придатності до військової служби, але зауважено, що поділ на придатних і непридатних без проміжних статусів суперечить світовій практиці. Також зазначено про застарілість нормативного акта Міністерства оборони, який визначає процедуру військово-лікарської експертизи, і його невідповідність сучасним стандартам і підходам до діагностики захворювань. Наголошено на проблемах у широкому трактуванні фізичного стану призовників та військовослужбовців ВЛК.* Текст: <https://zn.ua/ukr/war/v-ukrajini-skasovali-obmezheni-pridatnist-shcho-teper-bude.html>

7. Гірак Г. Підстелити соломки: чи страхують житло й авто від прильотів ракет і дронів [Електронний ресурс] / Галина Гірак // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. *Вказано, що Україна стала першою державою, яка ще під час війни страхує від воєнних збитків: з минулого року українські страхові компанії почали надавати послуги зі страхування від воєнних руйнувань. Наведено роз'яснення генерального директора асоціації «Страховий бізнес» Вячеслава Черняхівського щодо обов'язкових умов страхування житла, виплати страховки, особливостей страхування майна, побутової техніки, авто тощо. Окрему увагу приділено виплатам компенсації від держави. За словами експерта, кошти від держави не так просто отримати: потрібно довести, що руйнування житла є наслідком влучання ракети чи безпілота. А ось страховку виплатять обов'язково. Отримавши її, не варто звертатися за допомогою до держави: намагання вдруге отримати кошти за той самий*

збиток розглядатиметься як страхове шахрайство. Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4678429-pidstelyty-solomky-chy-strakhuuit-zhytlo-y-avto-vid-prylotiv-raket-i-droniv>

8. **Гірак Г. Реєстр Оберіг: яке містить фото і яку інформацію вносять лише за згодою** [Електронний ресурс] / Галина Гірак // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2024. – 12 квіт. — Електрон. дані. *Наведено ключову інформацію про єдиний електронний реєстр «Оберіг», створений для збору, зберігання, обробки та використання персональних даних військового обліку призовника, військовозобов'язаного та резервіста віком від 17 до 60 років, який вже працює в Україні. Вказано, що власником реєстру (та персональних даних у ньому), є Міністерство оборони України (МО України), розпорядником – Генеральний штаб Збройних сил України (ЗСУ), адміністраторами – обласні ТЦК; наповнювати даними його мають районні та міські центри комплектування. Доступ до інформації в реєстрі мають: Служба безпеки України (СБУ) та Служба зовнішньої розвідки України (СЗРУ). Нагадано, що 16.01.2024 Верховна Рада України (ВР України) ухвалила, і Президент підписав Закон № 10062 «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану». Окреслено, яку інформацію про військовозобов'язаних, відповідно до цього Закону, міститиме реєстр. Наведено коментарі правозахисників Української Гельсинської спілки з прав людини щодо небезпек використання реєстру, зокрема: порушено право людини «бути забутим», згідно з Загальним Регламентом щодо захисту персональних даних осіб у межах Європейського Союзу (ЄС) (GDPR – General Data Protection Regulation); використання закордонних «хмарних технологій» для зберігання і обробки даних із реєстру не захищає від кібератак, людський фактор тощо. Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4678752-reiestr-oberih-yake-mistyt-foto-i-yaku-informatsiui-vnosiat-lyshe-za-zghodoui>*

9. **Денисова Д. Якщо немає заповіту: хто отримає депозит у спадок та які документи потрібно надати** [Електронний ресурс] / Дар'я Денисова // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 16 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, хто успадковує банківський вклад, якщо немає заповіту, чи потрібно спеціально оформлювати гроші, які вкладник хоче передати у спадок, та чи не згорить депозит, якщо заповіту немає. Надано роз'яснення юристів про нюанси спадкування банківських рахунків. Зазначено, що вкладник має право розпорядитися правом на депозит у банку на випадок своєї смерті, склавши заповіт або відповідне розпорядження фінансовій установі, про що йдеться у ст. 1228 Цивільного кодексу України (ЦК України). За словами юристів, право на вклад входить до складу спадщини, незалежно від способу розпорядження ним. Для того, щоб прийняти спадщину, потрібно звернутися до нотаріуса (у сільських населених пунктах — до уповноваженої на це посадової особи відповідного органа місцевого самоврядування (ОМС)) і зробити це потрібно саме до закінчення шести місяців із дня смерті спадкодавця, адже будь-яких виключень щодо термінів прийняття спадщини у зв'язку із введенням на території України воєнного стану на сьогодні не існує. Тому вчасно прийняти спадщину дуже важливо, оскільки від цього в подальшому залежатиме право особи на оформлення спадщини.* Текст: <https://focus.ua/uk/economics/640354-yakshcho-nemaye-zapovitu-hto-otrimaye-depozit-u-spadok-ta-yaki-dokumenti-potribno-nadati>

10. **Зелді Р. Виклик мобілізації-2024: вимагаємо нового підходу до вирішення старих проблем** [Електронний ресурс] / Роберт Зелді // Дзеркало тижня. – 2024. – 14 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, що з 2023 р. Україна стикається з критичними викликами у сфері мобілізації, що вимагають невідкладних змін і адаптації. У парламенті визріває закон, спрямований на радикальне переосмислення мобілізаційних процедур. З одного боку, законопроект пропонує жорсткі заходи для тих, хто уникає виклику до ТЦК, з іншого — обіцяє заохочення, що мають стимулювати громадянську активність. Наголошено, що корінь проблеми — не в небажанні захищати*

рідну землю. Початок 2022 р. яскраво засвідчив: коли люди готові стати на захист, неготовою може виявитися система. Отже, проблема не у відсутності патріотизму, а в системних недоліках, що стримують ентузіазм і готовність допомагати. Про це свідчить і те, що чимала кількість «ухилянців», про яких рапортують обласні ТЦК, контрастує з великою кількістю відгуків на програму рекрутингу. Наголошено, що, ймовірно, внутрішні проблеми у Збройних силах України (ЗСУ) значно більше впливають на готовність мобілізуватися, ніж уявляє собі військово-політичне керівництво країни.

Текст: <https://zn.ua/ukr/war/viklik-mobilizatsiji-2024-vimahajemo-novoho-pidkhodu-do-virishennja-starikh-problem.html>

11. **Зменшивши мобілізаційний вік, Києву слід відшукати баланс між проблемами фронту та ризиком втрати покоління — The New York Times** [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. *Зауважено про різке падіння рівня народжуваності в Україні протягом 2021 - 2023 рр., зокрема через виїзд жінок за кордон. ЗМІ вказують на зв'язок між цим падінням і війною, що призвела до зниження кількості молодих чоловіків у країні. Зауважено, що підписанням закону про зниження мобілізаційного віку до 25 років Президент України Володимир Зеленський намагається забезпечити здатність армії відновлювати та реконструювати бойові підрозділи, проте це рішення може призвести до ще більшого зменшення чисельності молодого покоління українців, оскільки багато з них вже або служать в армії, або мають роботу за межами країни.* Текст: <https://zn.ua/ukr/war/zmenshivshi-mobilizatsijnij-vik-kijevu-slid-vidshukati-balans-mizh-problemami-frontu-ta-rizikom-vtrati-molodoho-pokolinnja-the-new-york-times.html>

12. **Клименко О. Чи можуть судити українців за борги за комунальні послуги: пояснення експерта** [Електронний ресурс] / Олена Клименко // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 15 квіт. — Електрон. дані. *Зазначено, що прийнята у січні постанова Кабінету Міністрів України (КМ України) дозволяє відключати побутових споживачів, які систематично не сплачують*

платіжки та, як наслідок, накопичили борги за комунальні послуги. Юристка Анастасія Цибулько пояснила, чи мають право притягати українців до відповідальності за несплату комунальних послуг, а також у яких випадках борг можуть списати. Зауважено: якщо особа не буде надалі сплачувати за житлово-комунальні послуги (ЖКГ), за такі дії будуть передбачені штрафи та пеня, крім того, постачальник матиме право на припинення постачання ЖКГ. За словами юристки, заборона відключати ЖКГ, нараховувати штрафи та пеню буде діяти лише на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) і там, де проводяться бойові дії. Крім того, заборона буде діяти у разі пошкодження нерухомого майна споживача через бойові дії, а також якщо він про це повідомить відповідному виконавцю комунальної послуги. Текст: <https://focus.ua/uk/economics/640226-chi-mozhut-suditi-ukrajinciv-za-borgi-za-komunalni-poslugi-poyasnennya-eksperta>

13. **Ковальова А. Безкоштовне навчання для ВПО: хто може отримати ваучери** [Електронний ресурс] / Анастасія Ковальова // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. Як повідомила пресслужба Міністерства з реінтеграції тимчасово окупованих територій (ТОТ) України, українські внутрішні переселенці можуть отримати ваучери на навчання на більш ніж 120 різних професій і спеціальностей. Зазначено, що ваучер — це офіційний документ, який надає певним групам людей можливість безоплатно здобути освіту в закладах освіти за визначеним переліком професій і спеціальностей, і може бути використаний тільки один раз. Розглянуто, що потрібно для отримання права на безоплатну освіту. Вказано, що навчання не повинно коштувати більше за 10-кратний розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який нині становить приблизно 30 тис. грн, в іншому разі людина зобов'язана самотійно відшкодувати різницю. Протягом 90 днів після отримання ваучера в центрі зайнятості потрібно укласти договір про вступ на навчання. Текст: <https://focus.ua/uk/economics/639515-bezkoshtovne-navchannya-dlya-vpo-hto-mozhe-otrimati-vaucheri>

14. **Ковальова А. Не менше 40 % від зарплати: у Раді пропонують по-новому розраховувати пенсії** [Електронний ресурс] / Анастасія Ковальова // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 16 квіт. — Електрон. дані. *Як заявила голова Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Верховної Ради України (ВР України) і народна депутатка від фракції "Слуга народу" Галина Третьякова на зустрічі з представниками Міжнародної організації праці, попри нестабільну обстановку в країні через початок повномасштабної війни, українці все ще отримують пенсії та інші соціальні допомоги. Наразі середня пенсійна виплата в Україні становить приблизно 30 % від середньої заробітної плати. За її словами, стратегічна мета підвищити цей показник до 60 %, а наразі ведеться активна робота над підвищенням коефіцієнта заміщення, щоб у майбутньому він становив не менше 40 %. Г. Третьякова зауважила: щоб підвищити відношення середньої пенсії до середньої зарплати, необхідно провести реформу єдиного соціального внеску (ЄСВ), впровадити практику пенсійних накопичень, опрацювати питання підтримки фінансового благополуччя сім'ї, наприклад, за рахунок повернення домогосподарствам переплачених упродовж року податків, також сприяти зайнятості жінок.* Текст: <https://focus.ua/uk/economics/640514-ne-menshe-40-vid-zarplati-u-radi-proponuyut-po-novomu-rozrahovuvati-pensiji>

15. **Ковальова А. Пільги для пенсіонерів: хто має право на знижку на 100 % на комунальні платежі** [Електронний ресурс] / Анастасія Ковальова // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 12 квіт. — Електрон. дані. *Зазначено, що пенсіонери певних професій, які працювали в сільській місцевості та залишаються там після виходу на пенсію, мають можливість скористатися пільгою у вигляді 100 % знижки на оплату житлово-комунальних послуг (ЖКГ), а також на придбання твердого та рідкого пічного палива і скрапленого газу в межах установлених норм. Так, йдеться про педагогічних, медичних і фармацевтичних працівників, фахівців із захисту рослин, працівники музеїв, бібліотек, а також державних і комунальних закладів культури, навчальних закладів сфери культури. Зауважено, що*

пенсіонер має право на пільгу, якщо середньомісячний дохід його сім'ї за попередні півроку на одну особу не перевищує суму доходу, необхідну для отримання податкового соціального вирахування (у 2024 р. — 4240,0 грн). Пільга діє протягом 12 місяців з місяця подання заяви, але не довше поточного календарного року. Розглянуто, які документи потрібні для отримання пільги та як її отримати.

Текст: <https://focus.ua/uk/economics/639853-pilgi-dlya-pensioneriv-hto-maye-pravo-na-znizhku-na-100-na-komunalni-platezhi>

16. Ковальова А. Плата за газ, воду і світло: стало відомо, чи готується нове підвищення тарифів [Електронний ресурс] / Анастасія Ковальова // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 12 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, що після закінчення опалювального сезону в Україні постало питання про можливе збільшення тарифів на житлово-комунальні послуги (ЖКГ). Зокрема, внаслідок загострення енергетичної проблематики через обстріли РФ можливе підвищення вартості електроенергії для населення, подібне до того, що сталося минулого року. На думку голови Національної енергетичної компанії (НЕК) "Укренерго" Володимира Кудрицького, одним зі способів забезпечення населення електроенергією в умовах постійних атак із боку РФ може бути трансформація енергетичної системи, а стійку енергетичну мережу можна створити за рахунок використання невеликих за розміром джерел енергії. Однак, щоб не залежати від централізованих поставок, необхідно збільшити кількість таких джерел. За його словами, трансформація енергетичної системи має здійснюватися за підтримки приватних інвесторів і за допомогою країн-партнерів, а її реформування не повинно позначатися на фінансовому тягарі для населення. Зазначено, що з кінця 2022 р. в Україні урядом запроваджено мораторій на підвищення тарифів на ЖКГ такі як централізоване опалення, гаряче водопостачання та газ.* Текст: <https://focus.ua/uk/economics/639781-plata-za-gaz-vodu-i-svitlo-stalo-vidomo-chi-gotuyetsya-nove-pidvishchennya-tarifiv>

17. Ковальова А. Тарифи за комуналку в Україні: ціна на яку послугу зросла найбільше [Електронний ресурс] / Анастасія Ковальова //

Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 15 квіт. — Електрон. дані. Зазначено, що ціни на комунальні послуги в Україні піднялися. Як повідомили в Державній службі статистики, за останній рік, з березня 2023 р. по березень 2024 р., тарифи зросли в середньому на 12,8 %. Найбільше здорожчала електроенергія – на 69,7 %, послуги з управління багатоквартирними будинками — на 5,1 %, утримання та ремонт житла — на 3,1 %, прибирання сміття — на 1,6 %. Водночас, ціна на деякі послуги залишилася незмінною – природний газ, гарячу воду та опалення. Крім того, ціни на дві послуги знизилися – водопостачання подешевшало на 0,8 %, каналізація — на 0,5 %. Текст: <https://focus.ua/uk/economics/640209-tarifi-za-komunalku-v-ukrajini-cina-na-yaku-poslugu-zrosla-naybilshe>

18. **Крайня В. Понад 160 дітей, викрадених росіянами з України, знайшли у Німеччині** [Електронний ресурс] / Віра Крайня // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2024. – 17 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що українські правоохоронці спільно з німецькими колегами встановила місцезнаходження 161 української дитини, викраденої Росією. Ця інформація була розголошена головою Національної поліції України Іваном Вигівським під час зустрічі в Берліні з президентом Федерального відомства кримінальної поліції Німеччини Гольгером Мюнхом. Вони обговорили спільні дії щодо притягнення російських воєнних злочинців до відповідальності, зокрема в українських і міжнародних судах. Наразі немає інформації про подальшу долю цих дітей. Текст: <https://cs.detector.media/community/texts/186073/2024-04-17-ponad-160-ditey-vykradenykh-rosiyanamy-z-ukrainy-znayshly-u-nimechchyni/>

19. **Краснолуцька О. Новий закон про мобілізацію: основні зміни** [Електронний ресурс] / Олеся Краснолуцька // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. Вказано, що Верховна Рада України (ВР України) 11.04.2024 ухвалила у другому читанні (без норми про демобілізацію) законопроект про мобілізацію № 10449. Серед основних змін такі: замість строкової служби – базова військова служба терміном п'ять (у мирний час)

та три (у воєнний час) місяців; для оновлення даних в ТЦК військовозобов'язані можуть це зробити онлайн в особистому кабінеті або у ЦНАПі; визнані обмежено придатними зобов'язані повторно пройти переогляд протягом 12 місяців; ті, хто отримав II - III групу інвалідності після 24.02.2022 р. (окрім військовослужбовців), мають пройти повторний медогляд. Залишилась норма про право на демобілізацію людей із інвалідністю, а також демобілізація у зв'язку зі звільненням із полону; всім військовослужбовцям виплачуватиметься щомісячна винагорода за особливості проходження служби у розмірі 10 тис. грн; 70 тис. грн щомісячних виплат тим, хто бере участь у бойових діях «на нулі-нулі», і виконує завдання з контрнаступу, контратаки аж до ротного опорного пункту включно, а також на території противника тощо. Окрему увагу приділено покаранню для ухилянтів і нововведенням: введено санкції для ухилянтів від військової служби: від штрафів (до 22,5 тис. грн) до доставлення в ТЦК через поліцію; під час перевірки документів уповноважений представник ТЦК або поліцейський здійснюватиме фото- та відеофіксацію; необхідність для всіх чоловіків віком від 18 до 60 років мати при собі військово-обліковий документ і показати його на вимогу представника ТЦК, поліцейського чи ДПСУ; ТЦК отримують дані від Міністерства внутрішніх справ (МВС) про автомобілі у власності українців та компаній для їхньої мобілізації. Скільки авто мобілізують у кожній області, визначить місцева адміністрація.

Текст:

<https://ua.korrespondent.net/ukraine/4678270-novyj-zakon-pro-mobilizatsiui-osnovni-zminy>

20. **Липчанський М. Законопроект про демобілізацію: уряд назвав строки** [Електронний ресурс] / Максим Липчанський // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2024. – 13 квіт. — Електрон. дані. Наведено інформацію, оприлюднену речником Міністерства оборони України (МО України) Дмитром Лазуткіним про те, що законопроект про демобілізацію військовослужбовців уже розробляється і, ймовірно, його внесуть у

парламент найближчими місяцями. «Готувати цей законопроект будуть спільно з Міністерством оборони України, а також представниками Генштабу. Він уже в роботі», – зазначив посадовець. Він нагадав, що раніше була інформація, що законопроект про демобілізацію буде готовий через вісім місяців, але строки можуть змінитися. «Можна говорити про те, що це відбудеться, напевно, швидше. Але треба усвідомлювати, що одна справа – розробити законопроект, а потім провести його через парламент», – резюмував речник. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4678914-zakonoproiekt-pro-demobilizatsiui-uriad-nazvav-stroky>

21. **Лугова Ю. Новий закон про мобілізацію прийнято: кому варто готуватися до служби в армії** [Електронний ресурс] / Юлія Лугова // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2024. – 12 квіт. — Електрон. дані. Зазначено, що 11.04.2024 Верховна Рада України (ВР України) таки проголосувала за багатостраждальний законопроект про мобілізацію. Вказано, що демобілізація, як і ротація військовослужбовців, що перебували «на нулі» більше ніж шість місяців, у новому законі не передбачені взагалі. Підставою для такого резонансного рішення стало відповідне звернення Головнокомандувача Збройних сил України (ЗСУ) Олександра Сирського до міністра оборони Рустема Умерова, а міністра — до Кабінету Міністрів України (КМ України). Зауважено, що Комітет ВР України з питань національної безпеки, оборони та розвідки рекомендував розробити новий законопроект про демобілізацію протягом восьми місяців. Розглянуто, які ж головні новації заховані в одному з найрезонансніших законопроектів в історії українського парламентаризму та що думають юристи з приводу багатьох спірних моментів, які напевно вилізуть назовні під час застосування нових правил. Текст: <https://fakty.ua/436151-novyj-zakon-o-mobilizacii-prinyat-komu-sleduet-gotovitsya-k-sluzhbe-v-armii>

22. **Мічковська Н. Підвищення тарифів на електроенергію: коли і наскільки зросте вартість світла в Україні** [Електронний ресурс] / Наталя Мічковська // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані.

Зазначено, що після березневих російських атак на енергетичну інфраструктуру в Україні знов активно заговорили про можливе зростання тарифів на електричну енергію. Розглянуто, чи дійсно наслідки ракетних обстрілів українцям доведеться компенсувати з власного гаманця, якою є реальна ціна електроенергії та чи можуть підвищити тарифи вже в травні. Зауважено, що українські споживачі не платять економічно обґрунтовану ціну, бо тарифи субсидуються донорами – державними компаніями, але наразі ці джерела вичерпалися. За словами директора енергетичних програм Центру Разумкова Володимира Омельченка, жодне підвищення цін не зможе на 100 % компенсувати втрати від ракетних обстрілів — це просто нереально, тож потрібно міняти сам принцип: ціна має бути ринковою, щоб покривати всі витрати компанії, за винятком руйнування від атак; для відновлення мають бути залучення коштів міжнародної фінансової допомоги, грантів, державних коштів. На думку експерта, економічно обґрунтованою ціною на електроенергію можна вважати ціну для непобутових споживачів, яка постійно коливається і наразі разом із тарифами на розподіл та передачу становить близько 6 грн за кВт-год. Текст: <https://focus.ua/uk/economics/639468-pidvishchennya-tarifiv-na-elektroenergiyu-koli-i-naskilki-zroste-vartist-svitla-v-ukrajini>

23. **Нарада Церков затвердила своє положення та утворила комісію з питань освіти** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 17 квіт. – Електрон. дані. За повідомленням Інституту релігійної свободи, у Києві в приміщенні Соціального центру релігійної громади ХВС «Філадельфія» 16.04.2024 під головуванням Старшого єпископа Української Церкви християн віри євангельської Анатолія Козачка відбулося засідання Наради Християнських Церков України (Нарада Церков). Учасники засідання обговорили низку питань щодо освіти та виховання на духовно-моральних цінностях в українській школі. Також розглянули актуальні питання військового стану, зокрема, можливі наслідки щодо духовної і гуманітарної діяльності церков в українському суспільстві після прийняття парламентом

змін до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також щодо утисків свободи віросповідання з боку РФ на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) України. Зазначено, що одностороннім рішенням черговим Головуючим на наступний період обрано Главу Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) Блаженнішого Святослава. Текст: https://risu.ua/narada-cerkov-zatverdila-svoje-polozhennya-ta-utvorila-komisiyu-z-pitan-osviti_n147644

24. **Особливості розрахунку об'єму протранспортованого природного газу під час війни, - практика ВС** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2024. – 15 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про договір транспортування природного газу в зоні бойових дій. Зазначено, що Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду (ВС) підтвердив, що у випадках втрати зв'язку з вузлом обліку газу, внаслідок чого відповідні вимірювання стали неможливими, зокрема через проведення бойових дій у регіоні, визначення обсягу відборів природного газу з газотранспортної системи здійснюється оператором у порядку, передбаченому положеннями гл. 4 розд. III Кодексу газотранспортної системи, тобто за даними попередніх трьох аналогічних періодів.* Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/osoblivosti-rozrahunku-obemu-protransportovanogo-prirodnogo-gazu-pid-chas-viyni--praktika-vs.html>

25. **Представники ВРЦіРО делегації Європейських Церков : В Україні є свобода віросповідання під час воєнного стану** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що у Києві в приміщенні Дому Біблії Українського Біблійного Товариства (УБТ) 10 квітня відбулася зустріч Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО) з делегацією Конференції Європейських Церков (КЄЦ), яка відвідує Україну цими днями. Під час зустрічі українські релігійні діячі висловили подяку КЄЦ за молитви, допомогу біженцям й підтримку України на міжнародному рівні та поінформували представників КЄЦ про потреби українців в контексті відбиття російської агресії.*

Представники ВРЦіРО зазначили, що в Україні є свобода віросповідання під час воєнного стану і різні Церкви, користуючись цією свободою, здійснюють свою духовну та гуманітарну діяльність в українському суспільстві. Делегації КЄЦ була представлена доповідь Інституту релігійної свободи «Вплив російського вторгнення на релігійні громади в Україні», яка містить результати моніторингу і опитувань про становище українських релігійних спільнот на територіях, окупованих РФ, а також інтерв'ю релігійних діячів різних конфесій про російські злочини в Україні. Текст: https://risu.ua/predstavniki-vrciro-delegaciyi-yevropejskih-cerkov--v-ukrayini-ye-svoboda-virosповідannya-pid-chas-voennogo-stanu_n147515

26. Предстоятель ПЦУ розповів Генсеку Всесвітньої Ради Церков про релігійну ситуацію в Україні [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що 10 квітня на запрошення Генерального секретаря Всесвітньої Ради Церков (ВРЦ) пастора доктора Джеррі Пілля Митрополит Київський і всієї України Епіфаній відвідав цю міжнародну екуменічну інституцію. На зустрічі в Екуменічному центрі у Женеві (Швейцарія), де знаходяться керівні органи ВРЦ, обговорювалися питання російської агресії в Україні та реакція міжнародної спільноти на цю ситуацію. Митрополит Епіфаній засудив спроби виправдати війну як «священну», наголосивши на необхідності реакції релігійних лідерів та міжнародної спільноти. Представник ВРЦ підтримав Україну та обіцяв відповідну реакцію на скандальні заяви, зроблені у Москві. Також обговорювалися порушення прав людини на окупованих територіях України та релігійна ситуація в країні. У другій частині візиту, яка відбулася у Екуменічному Інституті в Боссе, у розмові з його деканом доктором професором Бенджаміном Сімоном та іншими відповідальними особами ВРЦ йшлося про наступні практичні кроки щодо процедури набуття ПЦУ членства у ВРЦ. Заявка про це була подана два роки тому та прийнята до розгляду. Текст: https://risu.ua/predstoyatel-pcu-rozpoviv-genseku-vsesvitnoyi-radi-cerkov-pro-religijnu-situaciyu-v-ukrayini_n147522

27. **Рада в цілому схвалила закон про мобілізацію: основні положення** [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про ухвалений Верховною Радою України (ВР України) Закон № 10449 щодо посилення мобілізації. Закон передбачає обов'язковість повторного медичного огляду для військовозобов'язаних, які визнані частково придатними, а також обмеження права на керування транспортними засобами для тих, хто ухиляється від виконання військових обов'язків. Висвітлено процес ухвалення Закону, включаючи кількість і розподіл голосів у ВР України на підтримку законопроекту. Зазначено про важливі положення Закону щодо обов'язкового оновлення персональних даних військовозобов'язаними, які перебувають як в Україні, так і за її межами. Приділено увагу реакції на Закон у мережі РФ та його використанню в інформаційній війні.* Текст: <https://zn.ua/ukr/war/rf-povnistju-znishchila-tripilskutes-tsentrenerho.html>

28. **«Роль священика у суспільстві сьогодні є незамінною», — Мирослав Маринович** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. *Зазначено, що президент Інституту релігії та суспільства Українського католицького університету (УКУ), відомий громадський діяч, публіцист, член-засновник правозахисної Української Гельсінської групи, дисидент і політв'язень часів СРСР, засновник і голова амністійного руху в Україні (1991 – 1997) Мирослав Маринович, висловив занепокоєння щодо закону про мобілізацію, який не передбачає відтермінування священнослужителям. У коментарі для Департаменту інформації Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ) М. Маринович наголосив на важливості ролі духовенства в суспільстві, особливо під час війни. Він зазначив, що священики дарують надію та допомагають знайти сенс у трагедії, що є надзвичайно важливим за складних часів. Також він відзначив активну гуманітарну місію священників в тилу, їхню роль у моральній та психологічній підтримці військовослужбовців та їхніх родин. М. Маринович висловив думку, що «в армії повинні бути капелани, які*

надаватимуть духовну підтримку, а не священники, які тримають зброю».

Текст: https://risu.ua/rol-svyashchenika-u-suspilstvi-sogodni-ye-nezaminnoyu--miroslav-marinovich_n147502

29. **РФ повністю знищила Трипільську ТЕС – Центренерго** [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, що росіяни під час масованої атаки по Україні 11 квітня повністю знищили Трипільську ТЕС, яка була найбільшим постачальником електроенергії у Київську, Черкаську та Житомирську області. Внаслідок влучань у турбінному цеху ТЕС спалахнула масштабна пожежа. Зараз рятувальники намагаються локалізувати вогонь. Зранку, одразу після масованого обстрілу, міський голова Українки Олександр Туренко закликав людей зарядити свої пристрої, зробити запаси води та щільно закрити вікна через шкідливі продукти горіння у повітрі. Тоді він запевнив, що обидва пункти незламності в Україні працюють цілодобово і там є все необхідне. Зазначено, що у серпні 2023 р. в «Центренерго» запевнили, що на Трипільській ТЕС на 100 % виконані роботи із захисту від падіння уламків ракет, непрямих атак БПЛА та інших ушкоджень. Такий захист мали забезпечити зведенням штучних захисних споруд навколо неї.* Текст: <https://zn.ua/ukr/war/rf-povnistju-znishchila-tripilsku-tes-tsentrenerho.html>

30. **Савін Т. Без зарплат, відпусток і лікарняних. Як засуджені служитимуть у ЗСУ та наскільки це справедливо** [Електронний ресурс] / Тимур Савін // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 18 квіт. — Електрон. дані. *Зазначено, що у Верховній Раді України (ВР України) вирішили поповнити лави Збройних сил України (ЗСУ) ув'язненими. За словами голови партії "Слуга народу", народної депутатки Олени Шуляк, ухвалений у першому читанні законопроект № 11079 передбачає низку привілеїв для ув'язнених, які вирішили стати військовими. Зазначено, що в разі ухвалення документа тисячі арештантів приєднуються до лав ЗСУ: їх долучать не лише до бойових дій, а й до іншої важливої роботи для армії. Зауважено, що мотиваційні механізми доволі слабкі: засудженим не надається зарплата і щорічна відпустка, але їм*

гарантують лікування в разі поранень. Опитані «Фокусом» правозахисники бачать низку дискримінаційних заходів у депутатській ініціативі. Текст: <https://focus.ua/uk/eksklyuzivny/640999-bez-zarplat-vidpustok-i-likarnyanih-yak-zasudzheni-sluzhitimut-u-zsu-ta-naskilki-ce-spravedlivo>

31. **Савін Т. Кому воювати до кінця. Названо головні умови для демобілізації в ЗСУ** [Електронний ресурс] / Тимур Савін // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 17 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, що за 10 років протистояння із РФ влада не виробила зрозумілого механізму ротації бойових і тилових частин; солдати, які перебувають у гарячих точках, не розуміють, скільки їм воювати, а родичі хочуть у будь-який спосіб повернути їх додому. Розглянуто, наскільки сильно питання демобілізації розколює суспільство і як його вирішити в умовах повномасштабної війни. Зауважено, що ротація відбувається повільно; ті, хто сидить у тилу, не поспішають вирушити в гарячі точки, що також загострює проблему справедливості серед солдатів; спочатку варто впорядкувати процес ротації в Збройних силах України (ЗСУ), а вже потім залучати до служби цивільних. На думку заступника голови Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань гуманітарної та інформаційної політики Євгенія Кравчук, однією з причин скасування норми про демобілізацію є "борг" перед Заходом: союзники Києва стежили за дискусіями і ухвалення норми стало б сигналом про плани України здаватися. У такому разі втрачається сенс виділення військової допомоги.* Текст: <https://focus.ua/uk/eksklyuzivny/640622-komu-voyuvati-do-kincy-a-nazvano-golovni-umovi-dlya-demobilizaciji-v-zsu>

32. **Сімонова Л. Хто раніше подасть заяву до міжнародного реєстру збитків, той швидше отримає відшкодування** [Електронний ресурс] / Людмила Сімонова // Дзеркало тижня. – 2024. – 13 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, що нарешті запрацював Міжнародний реєстр збитків (МРЗ) - з 2 квітня розпочато прийом заяв від фізичних осіб. Пояснено, як цим скористатися, як подати заяву та як реально отримати кошти на компенсацію пошкодженого чи знищеного нерухомого майна. Наголошено, що*

наразі затвердженими є тільки правила для заяв категорії АЗ. Це і є заяви від фізичних осіб щодо пошкоджених або зруйнованих об'єктів нерухомості.

Текст: <https://zn.ua/ukr/war/khto-ranisce-podast-zajavu-do-mizhnarodnoho-rejestru-zbitkiv-toj-shvidshe-otrimaje-vidshkoduvannja.html>

33. **Таран С. Кого через 60 днів вважатимуть ухилянтами: як на практиці працюватимуть нові правила призову** [Електронний ресурс] / Серафима Таран // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 12 квіт. — Електрон. дані. Зазначено, що новий закон про посилення мобілізації фактично прибирає поняття повісток для оновлення даних, усі військовозобов'язані мають з'явитися до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) протягом 60 днів з дня набуття документом чинності, а тих, хто проігнорує цю вимогу, військкомати автоматично вважатимуть ухилянтами і зможуть застосовувати щодо таких людей санкції. Крім того, у парламенті планують підвищити штрафи за порушення правил військового обліку. Як заявив член Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань правоохоронної діяльності, народний депутат Максим Бужанський, якщо ТЦК та СП можуть отримати інформацію про військовозобов'язаних із держреєстрів, до яких їм надали доступ, її оновлювати не потрібно. "Оновити потрібно буде три речі — фактичне місце проживання, фактичний номер телефону та адресу електронної пошти. За невиконання цих умов буде передбачено штраф від 17 - 22 тис. грн", — зазначив нардеп.

Текст:

<https://focus.ua/uk/eksklyuzivny/639830-kogo-cherez-60-dniv-vvazhatimut-uhilyantami-yak-na-praktici-pracyuvatimut-novi-pravila-prizovu>

34. **Таран С. "Може взагалі не запрацювати": що чекає на законопроект про мобілізацію, розбір юристів** [Електронний ресурс] / Серафима Таран // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. Зазначено, що у Верховній Раді України (ВР України) ухвалили в другому читанні резонансний законопроект про мобілізацію, Закон набуде чинності через місяць після того, як Президент України його підпише. Розглянуто

основні положення документа. За словами адвоката Миколи Максимова, Кабінет Міністрів України (КМ України) має ухвалити низку нормативно-правових актів, які спрямовані на реалізацію положень Закону, і хоча документ має набути чинності через місяць після підписання Президентом України, фактично на цей процес може знадобитися до пів року. За деякими позиціями Закон може і зовсім не запрацювати, наприклад, що стосується обмежень для українців за кордоном, адже дехто заздалегідь оформив довіреності на родичів в Україні, щоб за можливості не звертатися до консульства за послугами. Текст: <https://focus.ua/uk/eksklyuzivny/639600-mozhe-vzagali-ne-zapracuyvati-shcho-chekaye-na-zakonoprojekt-pro-mobilizaciyu-rozbir-yuristiv>

35. Таран С. Не тільки вдови та діти: хто отримає 15 млн грн, у разі загибелі військового [Електронний ресурс] / Серафима Таран // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 17 квіт. — Електрон. дані. За словами юриста Алли Білошенко, військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст може скласти особисте розпорядження про виплату одноразової грошової допомоги одному або кільком людям за вибором на випадок своєї загибелі або смерті. Ця ініціатива добровільна, розпорядження може бути написане в довільній формі, а справжність підпису засвідчує посадова особа. Зазначено, що військовий має право в будь-який час скасувати особисте розпорядження або скласти нове, кожен новий документ скасовує дію попереднього, зміст якого не може бути розголошено. Зауважено, що завдяки нововведенню ситуація покращиться, адже особисте розпорядження не має прив'язки до ступеня спорідненості, що надає абсолютне право визначити військовослужбовцю одержувачів допомоги у разі загибелі. Вказано, що закон зберігає права певних категорій осіб на одноразову грошову допомогу, незалежно від наявності особистого розпорядження: неповнолітніх дітей, непрацездатних вдів і вдівців, а також непрацездатних батьків загиблого. Якщо розпорядження немає, виплату отримають члени сім'ї загиблого в

рівних частках. Текст: <https://focus.ua/uk/eksklyuzivny/640862-ne-tilki-vdovi-ta-diti-hto-otrimaye-15-mln-grn-u-razi-zagibeli-viyskovogo>

36. **У КМДА представили проєкти імплементації елементів безбар'єрності в міські цільові програми** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2024. – 18 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що Департаменти Київської міської державної адміністрації представили результати роботи з реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні за 2023 - 2024 рр. Заступниця голови КМДА Марина Хонда, наголосила на важливості створення безбар'єрного середовища в Києві для всіх мешканців, зокрема для пенсіонерів, дітей та осіб із інвалідністю. За 2023 р. інвалідність було встановлено майже у 8,5 тис. дорослих, більшість із них через порушення опорно-рухового апарату та ментальні порушення. Крім того, у місто очікується повернення понад 100 тис. військових, яких потрібно буде інтегрувати в цивільне життя і забезпечити всіма необхідними послугами. Реалізація Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору до 2030 року є одним із пріоритетів у Києві.* Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/u-kmda-predstavili-proekti-implementaciyi-elementiv-bezbarernosti-v-miski-cilovi-programi.html>

37. **Хаджирадєва В. Україна готова до оновленої угоди про вільну торгівлю з Канадою** [Електронний ресурс] / Вікторія Хаджирадєва // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2024. – 12 квіт. — Електрон. дані. *У контексті ухваленого Верховною Радою України (ВР України) проєкту закону про ратифікацію Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою, розглянуто, чим вигідна нашій країні торгівля з Канадою та що Україна може запропонувати у відповідь. Як пояснив народний депутат України Ярослав Железняк, у новому документі йдеться про те, що «реалізація закону» дозволить завершити всі внутрішньодержавні процедури, необхідні для набрання чинності змінами до Угоди, які сприятимуть подальшому розвитку двостороннього торговельно-економічного співробітництва між країнами, дозволять вітчизняним товаровиробникам отримати переваги від*

лібералізації ринків товарів Канади, відкриють можливості для українського бізнесу як для розширення ринків збуту, так і для розвитку й модернізації власного виробництва». Наведено коментарі щодо важливості та змісту Угоди Прем'єр-міністар України Дениса Шмигала та віцепрем'єр-міністерки – міністерки економіки України Юлії Свириденко. Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4678651-ukraina-hotova-do-onovlenoi-uhody-pro-vilnu-torhivlui-z-kanadou>

38. **Хернес В. Що чекати від 2025 року: кому в Європі краще — сирійському біженцю чи українському** [Електронний ресурс] / Вілде Хернес // Focus.ua : [вебсайт]. – 2024. – 17 квіт. — Електрон. дані. *Зазначено, що у 2025 р. закінчиться термін тимчасових дозволів на умови прийому українських біженців у країнах Європи. Автор статті – соціолог розмірковує, що може статися далі, спираючись на аналогію із сирійськими біженцями минулого десятиліття. Порівняно реакцію восьми європейських урядів на приплив прохачів захисту у 2015 - 2016 рр. і 2022 - 2023 рр., зміни в політиці притулку, прийому та інтеграції. Виявлено суттєві відмінності між окремими національними політиками, спрямованими на українських біженців. Зауважено, що "тимчасовий" аспект цих дозволів на захист призвів до того, що українські біженці отримали більш обмежений доступ до певних прав і послуг, таких, як менша кількість заходів з інтеграції, менша фінансова допомога і відсутність можливості отримати постійне місце проживання. Вказано: хоча досі мало суперечок щодо проблем приймання українських біженців в інших країнах, солідарність Європи може бути піддана випробуванню, коли термін дії цих тимчасових дозволів спливе 2025 р., якщо не раніше. Наголошено, що підхід європейських країн до осіб, які шукають захисту, може швидко змінитися, особливо якщо вони продовжать відчувати дедалі більшу втому від війни, а окремі країни почнуть перегони за посилення обмежень.* Текст: <https://focus.ua/uk/opinions/640789-shcho-chekati-vid-2025-roku-komu-v-yevropi-krashche-siriyskomu-bizhencyu-chi-ukrajinskomu>

39. **«Центрэнерго» втратила 100 % генерації: чому це сталося та до чого готуватися споживачем** [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2024. – 11 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, що Трипільська ТЕС, яка до сьогоднішнього дня була найбільшим постачальником електроенергії у Київську, Черкаську та Житомирську області, зруйнована повністю. Це підтвердили в ПАТ «Центрэнерго», якому підпорядковується ТЕС та яке звітувало про 100 % захищеність станції. На думку експертів ZN.UA, поки тепла погода, Київщина не відчує, що проблема існує. У разі необхідності, регіону буде надано аварійну допомогу і ресурси для цього є. Наразі найбільш проблемними регіонами залишаються Харківщина та Одещина. Вказано на вірогідність, що дефіцит ресурсу взимку буде й на Київщині. Крім того, наголошено, що обстріли інфраструктури продовжуватимуться. Як писав Ігор Маскалевич, кореспондент ZN.UA, можливі ще 2 - 3 масовані удари. І якщо після цього випадуть ще якісь об'єкти генерації, то наслідки вже будуть і для Київщини. Тобто слід очікувати відключень електроенергії.* Текст: <https://zn.ua/ukr/war/rf-povnistju-znishchila-tripilsku-tes-tsentrenerho.html>

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

40. **Берестова І. Е. Проблема застосування принципів процесуальної економії та правової визначеності в умовах ускладнення розгляду цивільних спорів** [Електронний ресурс] / І. Е. Берестова //Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2024. – № 120. – С. 7-17. *Проаналізовано успішність процесуальних реформ протягом п'ятирічного періоду з акцентом на порушенні принципів процесуальної економії і правової визначеності у розгляді цивільних спорів в умовах ускладнення процесу. Виявлено, що суди, розглядаючи справи, пов'язані з неконституційними законами, недостатньо уваги приділяють ефективності процесу та правовій визначеності, що призводить до надмірних процесуальних дій і ускладнює доступ до правосуддя. Зроблено*

висновок про можливе порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини у майбутньому через відсутність ефективного захисту прав та відсутність закону, що регулює компенсаційний механізм у разі завдання шкоди неконституційними законами. Текст: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2024/03/berestova_120.pdf

41. **Бура Д. М. Місто-герой Харків. 28 історій незламності** / Дар'я Миколаївна Бура. – Харків : Орбіта, 2023. – 348, [1] с., [8] арк. іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А830289** У книзі журналістки, радіоведучої, воєнної кореспондентки Дар'ї Бури зібрано історії 28 людей, які стояли за Харків та область, людей, що наближали перемогу. Вказано, що бої за Харків та його околиці тривали від 24 лютого до 11 вересня 2022 р. Після артобстрілів росіяни, прорвавши кордон на пункті пропуску «Гоптівка», пішли у наступ на Харків. Вони були переконані, що місто, куди жителі російського Белгорода їздили на вихідні за одягом, продуктами та розвагами, зустріне їх братерськими обіймами. Але окупанти недооцінили готовність армійців до оборони. І ще більше недооцінили цивільне населення, яке не терпіло примусу до братерства за допомогою важкої зброї. Відстояти Харків і врятувати його від окупації та «руського міра» вдалося завдяки тому, що всі об'єдналися.

42. **Воронятніков О. О. Діяльність Міжнародної організації з міграції щодо соціальної підтримки та захисту прав переміщених осіб** [Електронний ресурс] / О. О. Воронятніков // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2024. – № 120. – С. 18-24. Розглянуто діяльність Міжнародної організації з міграції (МОМ) в контексті забезпечення врегульованого та гуманного управління міграцією, міжнародного партнерства у вирішенні міграційних питань і надання гуманітарної підтримки мігрантам. Висвітлено допомогу МОМ в Україні внутрішньо переміщеним особам (ВПО) та постраждалим від війни, а також у протидії нерегульованій міграції та покращанні управління міграційними процесами. Зазначено, що з початку вторгнення РФ в Україну МОМ активно переорієнтувала свої програми та надає значну гуманітарну допомогу більш

ніж 3 млн людей, зокрема у формі ремонтів, надання продовольчих і медичних товарів, психологічної підтримки та захисту від торгівлі людьми. Вказано на роль міжнародних та національних донорів у фінансуванні цих заходів. Текст: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2024/03/voroniatnikov_120.pdf

43. Григоренко К. О. Ізюм. Зруйнований, але не скорений / Костянтин Олександрович Григоренко. – Харків : Фоліо, 2023. – 221, 8 с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А830290** У книжці журналіст, секретар НСЖУ, видавець газети «Обрії Ізюмщини» Костянтин Григоренко створив хроніку окупації Ізюму 2022 р. Росіяни не могли захопити Ізюм протягом трьох тижнів, що дало нашим військовим час підготувати фортифікаційні оборонні споруди на схід і на південний схід від міста. Після звільнення Ізюму у вересні 2022 р. тут знайшли масові поховання і чисельні катівні, які облаштували окупанти. Близько 80 % житла в місті було зруйновано. Видання містить розповіді очевидців, інтерв'ю з керівниками місцевих органів, газетні статті, дописи з соцмереж, оголошення – документальні свідчення щоденної боротьби за життя в окупованому місті.

44. Деркач С. На фронті спека. Можливий «Град»! : [на основі реал. подій, які відбувалися під час оборони м. Миколаїв в лютому - квітні 2022 р.] / Сергій Деркач. – Київ : Зелений пес : Гамазин, 2023. – 157, [1] с. – (Військова проза). **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б371816** Книга написана на основі реальних подій, які відбувалися під час оборони Миколаєва в лютому – квітні 2022 р. Реактивна батарея капітана горлиці з позивним «Жулік», ризикуючи власним життям, виконувала бойові завдання, аби врятувати Миколаїв від окупації та руйнування.

45. Зима В. Війна і ми / Василь Зима. – Львів : Піраміда, 2023. – 303 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А830286** Книга журналіста та письменника Василя Зими – це оповідь у формі щоденника, що описує перший рік повномасштабного російського вторгнення в Україну. В. Зима розповів, як готувалися до вторгнення, яке сталося 24 лютого 2022 р., і завдяки чому встояв Київ. В наданні матеріалів щодо оборони Києва суттєво допоміг

військовий експерт Сергій Згурець. Автор описав евакуацію, народний спротив, складні оборонні операції, ключові битви, які врятували Україну.

46. **Іваницька Я. Війна очима киянки. Рік перший. Лютий** : [есе] / Яна Іваницька. – Київ : Саміт-Книга, 2023. – 421, [1] с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A830288** Ця книга – про життя воєнного Києва, про те, як змінювалося внутрішнє «я» киян під тиском обставин, як гартувався Дух. Про людей, події, думки, переживання, ідеї, культурне життя столиці під час війни і навіть гумор. Про життя всупереч поставлених путіним завдань його знищити! Також на цих сторінках опубліковано есе Я. Іваницької, написані під час війни і про війну, які ілюструються серією документальних фотографій автора, Валентини Волкової та Ігоря Захаренка, на яких зафіксовано найстрашніші злочини армії РФ.

47. **Комаровський М. Насильницька передача дітей з України до Росії: геноцид** : подання до офісу прокурора Міжнар. кримінал. суду / [авт. М. Комаровський ; заг. ред. К. Заяц, Є. Зарахов]. – Харків : Харків. правозахис. група, 2023. – 61 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: B83119** Зазначено, що після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 р., Харківська правозахисна група (ХПГ) розпочала активний збір та аналіз інформації щодо скоєння воєнних злочинів з метою їх подальшого документування у власній базі даних, а також зосередилася на юридичному супроводі постраждалих від воєнних злочинів осіб на національному та міжнародному рівнях. У поданні ХПГ подано інформацію про злочинні діяння, скоєні РФ під час повномасштабної війни в Україні, маючи на меті переконати Прокурора Міжнародного кримінального суду (МКС) в необхідності перекваліфікації відкритого провадження зі ст. 8 «Воєнні злочини» Римського статуту (РС) щодо примусової депортації українських дітей на п. Е. ст. 6 «Геноцид» РС.

48. **Лубінець Д. Щорічна доповідь про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2023 році** [Електронний ресурс] / Уповноважений Верхов. Ради України з прав людини [Дмитро

Лубінець]. – [Київ], 2024. – 340 с. – Режим доступу: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/%D0%A9%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C_%D0%A3%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%B7%D0%B0_2023_%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf – Назва з екрана. – Дата публікації: [квітень, 2024]. *Доповідь включає такі розділи (підрозділи): **Рік діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; Реалізація Формули миру** (військовополонені; цивільні особи, позбавлені свободи внаслідок збройної агресії проти України (незаконно утримувані особи); депортовані та примусово переміщені особи); **Права громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України** (ВПО; особи, які проживають у районах проведення бойових дій; громадяни України на ТОТ; особи, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранень чи інших ушкоджень здоров'я, отриманих від вибухових речовин, боєприпасів і військового озброєння; особи, зниклі безвісти за особливих обставин); **Права людини в секторі безпеки та оборони** (військовозобов'язані, особовий склад органів сектора безпеки й оборони та члени їх родин; члени родин зниклих безвісти та загиблих Захисників і Захисниць); **Права дитини** (право на життя і здоровий розвиток дитини; право дитини на виховання в родині; захист дитини від усіх форм фізичного та психологічного насильства, образи чи зловживань; забезпечення права дітей на освіту); **Українці за кордоном** (громадяни України, які у зв'язку зі збройною агресією РФ виїхали за межі України; дотримання прав українських дітей, які перебувають за кордоном); **Соціальні, економічні та культурні права** (право на соціальний захист; право на охорону здоров'я; право на працю; право власності; культурні права; освітні права; захист прав споживачів; право на безпечне довкілля); **Реалізація НПМ і права людини в місцях несвободи** (вплив збройного конфлікту на місця несвободи в Україні; ситуація з дотриманням прав людини*

в місцях несвободи; звернення щодо порушень прав людини в місцях несвободи); **Верховенство права і доступ до правосуддя**. (стан судової системи 2023 року; процесуальні права у цивільному та адміністративному судочинстві; процесуальні права у кримінальному провадженні); **Інформаційні права** (захист персональних даних; право на інформацію); **Забезпечення рівних прав і свобод** (захист від дискримінації; права представників національних меншин (спільнот), корінних народів; свобода віросповідання та релігійні погляди) тощо.

49. **Петреченко С. А. Психологічні аспекти адаптації учасників бойових дій та членів їх сімей в умовах війни** : навч.-метод. посіб. [для учасників бойов. дій, сім'ям учасників бойов. дій та практ. психологів] / С. А. Петреченко; М-во освіти і науки України, Відокремл. структур. підрозділ. ЗВО «Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Хмельниц. ін-т соц. технологій. – Київ : Талком, 2024. – 129 с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А830065** Досліджено й проаналізовано психологічні проблеми учасників бойових дій та членів їх сімей. Розкрито психологічні аспекти допомоги учасникам бойових дій та членам їх родин. Запропоновано низку методів і вправ для подолання означених проблем. Висвітлено глибоке розуміння психологічних аспектів військових конфліктів. Окреслено практичні шляхи для вирішення психологічних проблем у цій сфері.

50. **760 днів повномасштабної війни в Донецькій області (крім м. Маріуполя): узагальнення подій** [Електронний ресурс] / [Укр. Гельсін. спілка з прав людини]. – [Краматорськ], 2024. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.helsinki.org.ua/articles/760-dniv-povnomasshtabnoi-viyny-v-donetskiy-oblasti-krim-m-mariupolia-uzahalnennia-podiy/>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 13.04.2024. Подано узагальнену інформацію, зібрану приймальнями Української Гельсінської спілки з прав людини (УГСПЛ) у Донецькій області у межах глобальної ініціативи «Трибунал для Путіна» («Т4Р») про ймовірно скоєні окупантами міжнародні злочини (геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини) на території Донецької області

(крім м. Маріуполь) за 760 днів (24.02.2022 – 24.03.2024) повномасштабної російської агресії проти України. Задokumentовано та внесено до бази даних 6689 епізодів.

51. **760 днів повномасштабної війни в Чернігівській області: узагальнення подій** [Електронний ресурс] / [ГО «МАРТ», Громад. спілка «Освіт. дім прав людини в Чернігові»]. – [Чернігів], 2024. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.helsinki.org.ua/articles/760-dniv-povnomasshtabnoi-viyny-v-chernihivskiy-oblasti-uzahalnennia-podiy/> – Назва з екрана. – Дата публікації: 12.04.2024. Українською Гельсінської спілкою з прав людини (УГСПЛ) подано узагальнену інформацію, зібрану ГО «МАРТ» спільно з Громадською спілкою «Освітній дім прав людини в Чернігові», у межах глобальної ініціативи «[Трибунал для Путіна](#)» («Т4Р») про ймовірно скоєні окупантами міжнародні злочини (геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини) на території Чернігівської області за 760 днів (24.02.2022 – 24.03.2024) повномасштабної російської агресії проти України. Задokumentовано та внесено до бази даних 4235 епізодів.

52. **Соціальний супровід військовослужбовців та членів їх сімей :** практ. аспекти діяльності посад. осіб військ. частин, територ. центрів комплектування та соц. підтримки : метод. посіб. / [О. В. Герасименко та ін. ; за заг. ред. В. Клочкова] ; Голов. упр. морал.-психол. забезп. ЗСУ, Н.-д. центр гуманітар. проблем ЗСУ. – Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2023. – 129 с. : іл., табл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А829870** Представлено систему соціального супроводу у Збройних силах України (ЗСУ), види соціальних послуг, які можуть надаватися військовослужбовцям і членам їх сімей, родинам загиблих, зниклих безвісти та полонених, а також основні етапи роботи з цими категоріями осіб. Розкрито взаємодію посадових осіб військових частин, територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) з органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими організаціями, іншими об'єднаннями (спілками) в інтересах соціального супроводу військовослужбовців і членів їх сімей.

53. **У тінях війни** : [зб. есе та інтер'ю бійців 241-ої бригади ТрО / авт. текстів: І. Жалоба, О. Солонько, А. Флора ; уклад. О. Солонько]. – Харків : АССА, 2023. – 93, [2] с. : фотоіл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А830311** Зібрано есе та інтерв'ю бійців 241-ої бригади ТрО, які стали на захист Києва та України 25 лютого 2022 р., – їхні особисті історії та роздуми над питаннями, які зринули перед кожним громадянином України із початком відкладеної війни за незалежність: «Що таке війна?», «За що я воюю?», «Чому саме Донбас став однією з головних арен зіткнення?», «Чи чекають на повернення України люди на окупованих територіях?», «Якою ми хочемо бачити повоєнну Україну?».

54. **Чернінька О. Лемберг: мамцю, ну не плач** : [коротка проза] / Олена Чернінька. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2024. – 222, [1] с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А830164** Книга Олени Чернінької – це розповідь мами про сина, який пропав безвісти біля Бахмута в ніч з 19 на 20 травня 2023 р. Вона ділиться досвідом переживання, болю, переосмислення, пошуку сенсів, світла і віри. Михайло (позивний Лемберг) – представник нового покоління українців, для яких Україна – не просто слово, моральні цінності – не порожній звук, а життєвий принцип. Лемберг пішов на війну добровольцем, взявши до рук зброю замість улюбленої роботи. Видання присвячено пам'яті усіх добровольців, які пішли захищати Україну в загарбницькій війні з РФ, а також їхнім рідним.

**Підготовлено Відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

**Відповідальний за випуск Н. Я. Зайченко
21 квітня 2024 р.**